

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
(повна назва вищого навчального закладу)
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Геоглобалістика

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність - 242«Туризм»

Розробник: Коломієць Катерина Василівна, к.г.н., доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Протокол № 8 від "22" березня 2018 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Топчів О.Г.
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 3 від "29" березня 2018 року

Голова НМК

(підпис)

Біланчин Я.М.
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни “Геоглобалістика” складена відповідно до освітньо-професійної/освітньо-наукової програми підготовки магістрів спеціальності “Туризм”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є проблеми та основні тенденції сучасного цивілізаційного розвитку, концептуальні уявлення про формування майбутнього світоустрою в аспекті світової глобалістики.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Ефективність засвоєння змісту дисципліни “Геоглобалістика” значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: “Основи суспільної географії”, “Регіональна економіка з основами регіональної політики”, “Політологія”, “Економічна теорія”, “Геополітичні особливості формування туристичних потоків”, “Міжнародний туризм”, “Географія туризму”.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Визначення конфігурації сучасної глобалізації.
2. Глобалізація в аспекті протиріч теорії і практики.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни “Геоглобалістика” – розкрити зміст навчального курсу, передумови та основні етапи його становлення, вивчити проблеми та основні тенденції сучасного цивілізаційного розвитку, концептуальні уявлення про формування майбутнього світоустрою в аспекті світової глобалістики

Завдання:

- визначення сутності сучасного етапу розвитку людства та оцінки його ціннісної парадигми;
- виявлення основних факторів і тенденцій, які впливають на розвиток світу;
- розкриття сутності трансформаційних змін у глобальному середовищі;
- критичне оцінювання різноманітних підходів, які мають місце з проблем цивілізації;
- оволодіння аналітичними навичками характеристики вирішення сучасних глобальних проблем;
- вироблення теоретико-прогностичних уявлень про постглобалізаційний етап розвитку людства.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

загальні компетенції - ЗК 1. Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку;

спеціальні (фахові) компетенції - ФК 10. Здатність управляти ризиками в туризмі;

ФК 12. Здатність до підприємницької діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку;

ФК 18 Здатність застосовувати у професійній діяльності фахову термінологію (українські та міжнародні терміни і поняття), методи отримання нового знання;

Очікувані результати навчання.

Програмні результати навчання:

PH1 Знання передових концепцій, методів науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації;

PH12 Практикувати використання іноземних (ної) мов (мови) у професійній діяльності

PH19 Демонструвати здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися упродовж життя

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- предмет і об'єкт глобалістики, її сучасну методологію, загальний зміст і завдання;
- історію розвитку наукових досліджень глобальних проблем; зміст глобальних процесів і явищ;
- виявляти явища глобалізації у навколишньому середовищі і з'ясовувати їх позитивні та негативні наслідки; сутність екологічного імперативу, проблем глобальної екології;
- суть окремих «великих» та «малих» глобальних проблем людства, форми їх прояву в різних регіонах світу, причинно-наслідкові зв'язки між ними;
- сутність концепції сталого розвитку як стратегії розвитку людства на XXI ст., її економічний аспект; витоки, категорії, індикатори сталого розвитку;

вміти:

- аналізувати процеси глобалізації як історичного процесу, глобальні проблеми світу за територіальним принципом; прояви глобалізації в господарському житті; різницю в рівнях та темпах вирішення глобальних проблем по регіонах світу; сучасні загрози світовій безпеці; проекти шляхів розв'язання глобальних проблем людства; взаємозв'язки глобальних проблем людства;
- класифікувати глобальні проблеми людства за походженням, гостротою прояву у різних регіонах світу;
- висловлювати судження про основні напрями вирішення глобальних проблем людства; пропонувати способи розв'язання глобальних проблем людства.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.Визначення конфігурації сучасної глобалізації

Тема 1. Теоретико-практичні основи становлення глобалістики та сучасний стан її розвитку.

Глобалізація – процес формування цілісного світу. Передумови формування глобалістики. Поняття, об'єкт, предмет та принципи глобалістики. Основні теоретико-методологічні школи глобалістики. Становлення та розвиток глобалістики в Україні.

Тема 2. Глобалізація як багатовимірний процес розвитку людства.

Поняття та сутність глобалізації. Основні підходи до дослідження глобалізаційних процесів, їх сутність та характеристика. Тенденції глобалізації. 4. Сутність та характеристика багатовимірності процесу глобальних змін. Україна в процесі глобальних трансформаційних змін і перетворень.

Тема 3. Політико-правові процеси глобальної трансформації.

Поняття, джерела та рушійні сили політичної глобалізації. Політична система суспільства в епоху глобальних трансформаційних змін. Новий зміст державного суверенітету в умовах глобалізації. Роль права в процесі глобальних перетворень. Тенденції трансформації права. Особливості глобальних трансформаційних змін

постсоціалістичних країн. Виникнення глобальної політики. Глобалізація мілітарної системи.

Тема 4. Економічна глобалізація як етап розвитку світового господарства.

Економічна глобалізація як складова системних глобальних змін. Поняття світового економічного простору та циклічність розвитку світового господарства. Фактори відмінності глобалізації й інтеграції. Поняття, сутність та характеристика парадигми розвитку світової економіки.

Тема 5. Мультинаціональні корпорації і світове виробництво.

МНК і світова виробнича мережа. Світова конкуренція і глобалізація організації бізнесу. Мережа глобального виробництва: галузеві порівняння. Сучасні зразки національного залучення до світової виробничої мережі. Глобалізація бізнесу: національні впливи. МНК і функціонування національної економіки.

Тема 6. Соціальні інститути в контексті глобалізаційного розвитку.

Концепція «глобального громадянського суспільства» як альтернатива сучасній глобалізації. Проблеми формування глобального громадянського суспільства. Проблеми становлення і трансформації громадянського суспільства в Україні. Наука і освіта як чинники глобального розвитку. Глобальний розвиток освіти. Еволюція інституту сім'ї в умовах глобалізації. Людина як об'єкт і суб'єкт глобальних змін.

Змістовний модуль 2. Глобалізація в аспекті протиріч теорії і практики

Тема 7. Культурно-цивілізаційні аспекти глобалізації

Культура. Цивілізація. Культурно-цивілізаційні грані глобалізації. Зміст і сутність поняття «універсалізм». Універсальність і гомогенізація глобалізаційного процесу. Розмаїття культур і глобальна контркультура. Стратегії культурно-цивілізаційного розвитку в умовах глобалізації. Діалог та полілог культур. Культурно-цивілізаційна ідентичність в умовах глобальних трансформацій. Глобалізація культури і культура глобалізації. Культурна політика держави в умовах глобальних трансформаційних змін.

Тема 8. Глобальні проблеми сучасності: постановка питання.

Поняття, систематизація та класифікація глобальних проблем. Тенденції глобалізації. Доктринальне розуміння тенденцій глобалізації. Зростання соціально-економічної нерівності населення між бідними і багатими країнами – головна проблема сучасності. Поняття та характеристика екологічних проблем. Демографічні проблеми сучасності. Демографічна ситуація та демографічні тенденції в Україні. Проблеми енергетичного забезпечення глобального світу.

Тема 9. Глобальна деградація довкілля у XX-XXI ст.

Глобалізація і довкілля. Форми глобалізації проблеми довкілля. Глобалізація проблеми довкілля у світлі історії. Глобальні проблеми, глобальні відповіді. Спільні блага і національне прилучення до глобальних екологічних проблем: планетарне потепління, стоншення озонового шару та забруднення морського середовища. Сучасна модель глобальних змін у довкіллі та їхні політичні наслідки.

Тема 10. Глобалізація і міграції.

Історичні форми глобальної міграції. Виникнення масової міграції. Азійські типи міграції. Регіональні міграції та ранні етапи індустріалізації. Міграція під час світової війни. Сучасні форми міграцій. Стратифікація міграційних потоків. Участь націй-держав у міграційних процесів.

Тема 11. Глобалізація і глобальне управління. Глобалізація у людському вимірі.

Поняття та сутність глобального управління. Концепції глобального управління та їх зміст. Головна проблема глобального управління з позиції синергетики. Необхідність удосконалення глобального управління та зміст його загально-сприйнятливих принципів. Особливості та характерні риси формування нового світопорядку. Глобалізація з «людським обличчям» як проект альтернативного глобального розвитку. Творчий потенціал людини. Людина як головний ресурс економіки, яка ґрунтується на знаннях. Проблеми самоідентифікації людини в умовах глобалізації. Зміст та характеристика цінностей Глобального етичного кодексу.

Тема 12. Політико-правова ідентифікація України у глобальному просторі.

Поняття ідентичності. Самоідентифікація соціуму як вибір. Ідентичність глобалізації як головна проблема процесу ідентичності. Універсалізація прав людини. Проблеми захисту прав людини в Україні. Поняття та сутність сталого розвитку. Політичний базис сталого розвитку. Ідея сталого розвитку як домінуюча складова соціальної культури громадян.

3. Рекомендована література

Основні рекомендовані джерела:

1. Бауман, З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / Зигмунт Бауман ; [пер. з англ. І. Андрущенко ; за наук. ред. М. Винницького]. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 109 с.
2. Брич В.Я., Охота В.І. Міжнародна конкурентоспроможність країн в умовах глобалізації: Монографія. — Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2019. — 211 с.
3. Гелд Д. Глобальні трансформації. Політика, економіка, культура / [Девід Гелд, Ентоні МакГрю, Девід Голдблатт та ін.] ; пер. з англ. В. Курганського та В. Сікори. – К.: Фенікс, 2003. – 584 с.
4. Геоглобалистика // Гладкий Ю.Н. Гуманитарная география. Научная экспликация. – Ст-Петербург: Санкт-Петербургский университет, 2010. – С. 579-603.
5. Глобальні виклики сучасності: суспільно-географічний вимір: монографія/ за ред. В.К.Кіптенко, Б.П.Яценка. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. – 255 с.
6. Глобальні проблеми світу : атлас. — К. : Картографія, 2009. — 144 с.
7. Книш М. М. Політико-географічна глобалістика : навч. посібник / М. М. Книш, Л. І. Котик. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. — 484 с.
8. Любіцева О. О. Глобалізація світового господарства: геопросторовий вимір : монографія / О. О. Любіцева [та ін.]. — К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2010. — 160 с.
9. Новий світовий економічний порядок та глобальні виклики для України: Монографія / Булатов О.В., Козак Ю.Г., Козюк В.В. та ін. — Тернопіль: Економічна думка, 2014. — 504 с.

10. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики: навч. посіб. для студентів геогр. та екон. спец. ВНЗ / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, В. В. Яворська. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. - 370 с.
11. Світове господарство в умовах глобалізації: Монографія / Кол. Авт.; за ред. Я.Б.Олійника, Б.П.Яценка, В.К.Бабарицької. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – 145 с.

Додаткові рекомендовані джерела

1. Білорус О. Г. Глобалістика. Науковий глосарій і бібліографія / О. Г. Білорус. — К., 2000. — 169 с.
2. Географія світового господарства (з основами економіки) : навч. посібник [за ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова та ін.]. — К. : Знання, 2011. — 640 с.
3. Глобалізація і безпека розвитку : монографія / О. Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко [та ін.]. — К. : КНЕУ, 2001. — 733 с.
4. Книш М. Глобальні проблеми людства : навч. посібник / Мирослава Книш, Любов Котик. —
5. Лукашевич В. М. Глобалістика : навч. посібник / В. М. Лукашевич ; [2-ге вид., доп. і перероб.]. — Львів : Новий Світ-2000, 2010. — 440 с.
6. Мартен, Д. Метаморфози світу: соціологія глобалізації / Домінік Мартен, Жан Люк Мецжер, Філіп П'єр ; К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 302 с.
7. Мочерний С.В. Світове господарство в умовах глобалізації: Монографія/ С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, С.В. Фомішин. – К.: Ніка-Центр, 2006.-200 с.
8. Суліма Є. М. Глобалістика : підручник / Є. М. Суліма, М. А. Шепелєв. — К. : Вища школа, 2010. — 544 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Food and Agriculture Organization UN [Electronic resource]. — Mode of access : www.fao.org.
2. Human Development Reports, 2019 [Electronic resource]. — Mode of access : <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2019>.
3. Institute for Economics and Peace [Electronic resource]. — Mode of access : <http://economicsandpeace.org>.
4. The Club of Rome [Electronic resource]. — Mode of access : <http://www.clubofrome.org>.
5. The Millennium Project : Global Futures Studies & Research [Electronic resource]. — Mode of access : <http://www.millenniumproject.org/millennium/overview.html>
<http://www.iawwai.com/ProblemsOfThisWorld.htm>.
6. Global Peace Index Report, 2019 [Electronic resource]. — Mode of access <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2019/06/GPI-2019-web003.pdf>
7. International Migration Report 2013 [Electronic resource]. — Mode of access : https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2019_Highlights.pdf

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

Другий семестр - іспит.

5. Методи діагностики успішності навчання:

Поточне тестування, оцінка виконання практичних та самостійних завдань, підсумкове контрольне опитування.

Примітки:

1. Програма навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом Програма навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь..
2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.
3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.
4. Вищими навчальними закладами можуть вноситися зміни до форми та змістового наповнення «Програми навчальної дисципліни» залежно від специфіки та профілю вищого навчального закладу.
5. Формат бланка – А4 (210×297 мм).